

Европейски съюз
Европейски социален фонд
Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 – 2013 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

ОПИСАНИЕ НА ИНДИКАТОРИТЕ В РЕЙТИНГОВАТА СИСТЕМА НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА В БЪЛГАРИЯ

Консорциум ИОО-МБМД-С

Август 2010 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Съдържание

Въведение	4
Група 1. „Учебен процес“	4
Индикатор 1.1 „Оценка на НАОА“.....	4
Индикатор 1.2 „Теоретична подготовка“	5
Индикатор 1.3 „Практическа подготовка“	5
Индикатор 1.4 „Участие в стажове“.....	5
Индикатор 1.5 „Актуалност на преподавания учебен материал“	6
Индикатор 1.6 „Обучение по чужд език“	6
Индикатор 1.7 „Преподаване“.....	6
Индикатор 1.8 „Оценяване“	7
Индикатор 1.9 „Интензивност на обучението“	7
Индикатор 1.10 „Щатни преподаватели“	8
Индикатор 1.11 „Хабилитирани преподаватели“	8
Индикатор 1.12 „Асистенти с докторска степен“	8
Индикатор 1.13 „Чуждестранни студенти“	8
Група 2. „Осигуряване на учебния процес“	9
Индикатор 2.1 „Оценка на материалната база“	9
Индикатор 2.2 „Оценка на административното обслужване“	9
Индикатор 2.3 „Организация на учебния процес“	9
Индикатор 2.4 „Библиотечен фонд“	10
Индикатор 2.5 „Библиотечен фонд на студент“	10
Индикатор 2.6 „Оценка на библиотечния фонд“	11
Индикатор 2.7 „Информационно обезпечаване“	11
Индикатор 2.8 „Наличие на работещ кариерен център“	11
Група 3. „Научноизследователски процес“	12
Индикатор 3.1 „Статии в научни списания“	12
Индикатор 3.2 „Брой издадени книги на преподавател“.....	12
Индикатор 3.3 „Индекс на цитируемост“	13
Индикатор 3.4 „Преподаватели, участващи в проекти на ФНИ“	13
Индикатор 3.5 „Преподаватели, участващи в международни научни проекти“	13
Индикатор 3.6 „Международен научен обмен“	14
Индикатор 3.7 „Участие на студенти в НИД“	14
Индикатор 3.8 „Качество на НИД“	14
Индикатор 3.9 „Привлечени средства за НИД на преподавател“	15
Индикатор 3.10 „Средства за НИД“	15
Индикатор 3.11 „Средства за НИД на студент“	15
Индикатор 3.12 „Обучение на докторанти в професионалното направление“	16
Индикатор 3.13 „Обучение на докторанти във висшето училище“	16
Индикатор 3.14 „Съотношение преподаватели / докторанти“	16
Група 4. „Социално-битови условия“	16
Индикатор 4.1 „Стипендии“	17
Индикатор 4.2 „Студентски общежития“.....	17
Индикатор 4.3 „Удовлетвореност от социално-битовите условия“	17

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Група 5. „Престиж“	18
Индикатор 5.1 „Среден успех от дипломата за завършено средно образование“	18
Индикатор 5.2 „Престиж сред студентите“	18
Индикатор 5.3 „Престиж сред завършилите“	19
Индикатор 5.4 „Престиж сред преподавателите“	19
Индикатор 5.5 „Престиж сред работодателите“	19
Група 6. „Реализация“	20
Индикатор 6.1 „Осигурителен доход на завършилите“	20
Индикатор 6.2 „Безработица сред завършилите“	21
Индикатор 6.3 „Реализация по специалността“	21
Индикатор 6.4 „Добих увереност, че ще успея в живота“	22
Индикатор 6.5 „Създадох важни контакти и приятелства“	22
Индикатор 6.6 „Предпочитания на работодателите“	22

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Въведение

Класациите, изработени в рамките на Рейтинговата система на висшите училища в България, използват 51 индикатора, разделени в 6 групи.

1. Учебен процес
2. Осигуряване на учебния процес
3. Научноизследователски процес
4. Социално-битови условия
5. Престиж
6. Реализация

Използваните индикатори се формирани на базата на статистическа информация и социологически проучвания. Всеки индикатор участва в различните класации с различни тежести. За стандартизираните класации тежестите са зададени от експертния екип и може да се видят в „Стъпка 3 от 4“ на полето „Класации“ в рейтинговата система. При изготвяне на собствена класация потребителите сами задават тежести на индикаторите според индивидуалните си предпочитания и нужди.

Настоящият документ съдържа пълен списък с описанието на индикаторите, участващи в Рейтинговата система на висшите училища в България.

Група 1. „Учебен процес“

Индикатор 1.1 „Оценка на НАОА“

Оценка на НАОА за професионалното направление на висшето училище.

Оценяването и акредитирането на отделните специалности в българските висши училища се извършва от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА). Индикаторът отразява осреднената оценка на НАОА (резултата от процедурата за осредняване) за съответното професионално направление. При липса на информация за резултата от процедурата за осредняване е използвана оценката на професионалното направление, приравнена по скала от 0 до 5, където 0 означава „незадоволителна“ оценка или липса на оценка, 3 – „задоволителна“, 4 – „добра“, 5 – „много добра“. Всички оценки под 2,50 се приравняват към 0. Оценката се отнася за съответното професионално направление в съответното висше училище. Оценката на НАОА е единствената законово установена оценка на висшите училища в страната, която им предоставя акредитация за преподаването на определена специалност в определено професионално направление и за издаването на легитимни дипломи. Оценката на НАОА е комплексна и обхваща всички компоненти от оценката на едно висше училище. Все пак я поставихме в групата „Учебен процес“, защото в нея преобладават критерии, съответстващи на индикаторите в тази група. Това е съвсем логично, тъй като организацията на учебния процес е в крайна сметка основната дейност на висшите училища.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Източник на информация: Национална агенция за оценяване и акредитация.

Индикатор 1.2 „Теоретична подготовка“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Този индикатор се базира на субективната преценка на студентите за качеството на теоретичната подготовка по тяхната специалност в тяхното висше училище. Студентите са дали оценка на общата теоретична подготовка в тяхното висше училище по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6 - най-популярната в България скала за оценяване, за да се улесни интуитивното разбиране на оценките от страна на потребителите. Предполага се, че всеки студент оценява теоретичната подготовка на базата на личния си опит, който е придобит в рамките на специалността, която изучава. Т.е. оценката на студента се отнася до неговата специалност, а осреднените оценки по отделните специалности в едно и също професионално направление дават оценка на професионалното направление. Ограниченията на този индикатор са свързани с това, че студентите особено през първите години от обучението си може да имат погрешна представа за това какво представлява теоретичната подготовка в един университет и как да отличат добрата от лошата. Но той има предимството да отразява пряко отношението на потребителя на услугата, което при всички случаи е много важно. Теоретичната подготовка може да бъде оценена и по-много други, по-сложни начини, които не са свързани с удовлетвореността на студента.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.3 „Практическа подготовка“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Този индикатор е аналогичен на предходния с единствената разлика, че студентите дават своята субективна оценка за практическата подготовка в своето висше училище. Може да се допусне също така, че субективната преценка на студентите за практическата подготовка е по-надежден индикатор от тяхната преценка за теоретичната подготовка. Първо защото оценката на практическата подготовка често е свързана с това да се прецени дали изобщо има такава или става дума за същите аудиторни занимания, които само носят различно име. Второ, защото по отношение на това дали нещо му е практически полезно, потребителят е авторитета от последна инстанция. Тази преценка може да бъде допълнена (и коригирана) чрез критерии за оценка на качеството на практическата подготовка вече в контекста на професионалната реализация. Студентите, които са получили по-добра практическа подготовка, наред с теоретичната, са по-добре подготвени да започнат работа без допълнително обучение от страна на работодателя и да бъдат много продуктивни още от началото на професионалната си кариера.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.4 „Участие в стажове“

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Процент (от 0 до 100) от студентите, оценили като полезно участието си в стажове.

Индикаторът показва процентът от студентите, които са оценили като изцяло или поне частично полезно участието си в стажове. Процентът е пресметнат спрямо всички студенти, включително и тези, които не са участвали в стажове. Участието в стажове е важна част от практическата подготовка на студентите, която максимално се доближава до реалната среда, в която работят хората упражняващи съответните професии.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.5 „Актуалност на преподавания учебен материал“

Средна оценка от студенти, измерена по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Оценката на актуалността на преподавания учебен материал е получена на база на социологическо проучване сред студенти за удовлетвореността им от актуалността на преподавания учебен материал. Стойността на индикатора е получена като са осреднени оценките на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6.

Резултатите от този индикатор също трябва да се интерпретират като се имат предвид евентуалните ограничения в способността на студентите да оценят актуалността на преподавания учебен материал, когато става дума за най-новите знания. Годината на публикуване на използваните учебници, книги, статии е един от лесно забележимите критерии за актуалност. Тук може да се прибави и преценката за релевантността, приложимостта и актуалността на упражнения, казуси, примери, методи, технологии и др. Трябва да се отбележи все пак, че във времеви план критериите за актуалност в различните области на знание могат да бъдат много различни. В медицината например публикуваните материали остаряват за години, докато в сферата на математиката може да има публикации, които продължават да бъдат цитирани в продължение на десетилетия.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.6 „Обучение по чужд език“

Средна оценка от студенти, измерена по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Оценката на обучението по чужд език е получена на база на социологическо проучване сред студенти. Стойността на индикатора е получена като са осреднени оценките на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6. Степента на владеене на чужд език е сравнително лесно измерима, а субективната преценка на обучаваните е достатъчно надеждна.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.7 „Преподаване“

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Този индикатор е получен на базата на социологически анкети. Съставен е от 6 компонента, които оценяват съответно: 1) начина на изнасяне на лекциите, 2) редовното изнасяне на лекциите в съответствие с учебната програма, 3) начина на водене на семинарните занятия и упражненията, 4) редовното водене на семинарните занятия в съответствие с учебната програма, 5) индивидуалната работа на преподавателите със студентите, 6) достъпността на преподавания учебен материал. Два от тези компоненти – редовното изнасяне на лекциите, редовното водене на семинарните занятия, се отнасят по-скоро до определени факти, известни на студентите и при тях опасността от изкривяване на данните в резултат от неточна или зле информирана субективна преценка е минимална. При други два компонента – индивидуалната работа на преподавателите със студентите и достъпността на преподавания учебен материал, студентите са „последната инстанция“, така че тяхната преценка трябва да се приеме за абсолютно меродавна. Само при първия и третия компонент се изисква чисто субективна преценка за сложен процес – изнасянето на лекциите и воденето на семинарните занятия.

Стойността на индикатора е получена като са осреднени оценките на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.8 „Оценяване“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Индикаторът се базира на субективната преценка на студентите за оценяването в тяхното висше училище. Индикаторът включва три компонента: 1) начин на осъществяване на текущия контрол през семестъра, 2) наличие на обективни критерии за оценяване, 3) обективност на оценяването. Стойността на индикатора е получена като са осреднени оценките по трите признака на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6.

При интерпретацията на резултатите от този индикатор трябва да се отчита възможната предубеденост на студентите по отношение на системата за оценяване в зависимост от това дали те са получили по-добри или по-лоши оценки.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.9 „Интензивност на обучението“

Среден брой часове на седмица, отделени за лекции и упражнения от един студент.

Индикаторът се базира на отговорите на студентите за действителното време, което те прекарват всяка седмица в лекции и упражнения. Часовете, посочени от всички студенти от дадения университет и даденото професионално направление са осреднени. В отговорите на студентите има голямо разнообразие. Ясно се очертават професионални направления и университети, в които времето, прекарано в учене е значително по-дълго отколкото в други.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 1.10 „Щатни преподаватели“

Брой щатни преподаватели на трудов договор на 100 студента.

В индикатора са включени всички студенти, като стойността му е пресметната по университет и професионално направление. За щатен преподавател се счита всеки преподавател на трудов договор, който преподава поне в една специалност в професионалното направление.

Щатните преподаватели на трудов договор дават най-добра представа за преподавателския ресурс, който е на разположение на университета и студентите.

Източник на информация: Информационна база данни за висшето образование към МОМН. Данните се актуализират два пъти в годината.

Индикатор 1.11 „Хабилитирани преподаватели“

Брой хабилитирани щатни преподаватели (доценти и професори) на 100 студента.

Индикаторът е подобен на предходния, но се отчитат само хабилитираните преподаватели на 100 студенти. В индикатора са включени всички студенти, като стойността му е пресметната по университет и професионално направление. Хабилитираните преподаватели включват всички доценти и професори.

Хабилитираните преподаватели са най-квалифицираната част от преподавателския състав с най-високи постижения в науката и, обикновено – с най-богат опит в преподаването. По принцип от този индикатор се очаква да открие университетите, които разполагат с най-висококвалифицирани преподаватели.

Източник на информация: Информационна база данни за висшето образование към МОМН. Данните се актуализират два пъти в годината.

Индикатор 1.12 „Асистенти с докторска степен“

Брой щатни асистенти на трудов договор с образователна и научна степен „доктор“ на 100 студента.

Стойността на индикатора е пресметната по университет и професионално направление. Този индикатор показва квалификацията на нехабилитирания преподавателски състав. Притежаването на степен „доктор“ може да се интерпретира като атестат за по-задълбочено познаване на съответната област на знание и по-голям потенциал за развитие.

Източник на информация: Информационна база данни за висшето образование към МОМН. Данните се актуализират два пъти в годината.

Индикатор 1.13 „Чуждестранни студенти“

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшето училище в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Процент (от 0 до 100) на чуждестранните студенти от общия брой на студентите.

Индикаторът измерва някои от аспектите на атрактивността и международната конкурентоспособност на висшето училище. Етническото и културно многообразие на студентския състав също представлява ресурс, обогатяващ учебния процес и социалния живот във висшето училище.

Източник на информация: Информационна база данни за висшето образование към МОМН. Данните се актуализират два пъти в годината.

Група 2. „Осигуряване на учебния процес“

Индикатор 2.1 „Оценка на материалната база“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Индикаторът представлява обща оценка за качеството и състоянието на материалната база дадена от студентите. Студентите са оценили отделно учебните зали и помещения, компютърните зали и лабораториите. Резултатът е осреднена оценка по трите компонента, представена в скала за оценка от 2 до 6. Субективната преценка на ползвателите е само един от аспектите на оценката на материалната база. За съжаление събирането на други релевантни данни като счетоводната стойност и възрастта на важни елементи от материалната база като специализираното оборудване, лабораториите и др. среща редица пречки в наличието и достъпността на информацията.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 2.2 „Оценка на административното обслужване“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Индикаторът представлява субективна оценка на административното обслужване, получена на база на социологическо проучване сред студенти. Стойността на индикатора е получена като осреднени оценките на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6. По отношение на качеството на административното обслужване оценката на потребителите може да се счита за най-релевантен и надежден индикатор.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 2.3 „Организация на учебния процес“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикаторът представлява субективна оценка на студентите за удобството на графика на занятията в тяхното ВУ. Стойността на индикатора е получена като са осреднени оценките на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6.

Това е най-лесно определяемият и най-видим за студентите аспект от организацията на учебния процес. Удобството е особено важно при по-горните курсове в бакалавърските програми и при магистърските програми, когато обучението често трябва да се съчетава със стаж или работа.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 2.4 „Библиотечен фонд“

Общ брой библиотечни единици (в хиляди).

Индикаторът измерва в хиляди броя на библиотечните единици, които са на разположение в библиотеките и хранилищата на висшето училище. Под библиотечни единици се разбират: книги, архивни материали, дискове, периодични издания, микрофилми и др. В индикатора не е включен достъпът до електронни библиотеки и бази данни. Данните са за академичната 2008/2009 г.

Достъпът до актуална и надеждна информация се превръща все повече в основно конкурентно предимство в научната работа и преподаването. Въпреки нарастването на значението на електронните библиотеки и бази данни, традиционните библиотеки и хранилища на материални носители на информация запазват значението си. Интернет предлага лесен и бърз начин за намиране на всякаква информация, но отсяването на ценното от „боклука“ е трудна задача. Рискът за попадане на „боклук“ почти напълно липсва при традиционния за академията подход на реферирание и взаимно цитиране. В днешно време почти всички научни публикации – монографии, учебници, статии в научни периодични издания и други са достъпни през глобалната мрежа, но цените на индивидуалните абонаменти са като цяло недостъпни за средния български студент. Широкият достъп до такива издания е възможен само през закупуването на копия за библиотеките или купуване на организационни абонаменти от самото висше училище.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 2.5 „Библиотечен фонд на студент“

Брой библиотечни единици средно на един студент.

Индикаторът измерва броя на библиотечните единици на един студент. Дефиницията за библиотечна единица е както в индикатора „Общ брой библиотечни единици“. Достъпът до електронни библиотеки и бази данни не е включен. Данните са за академичната 2008/2009 г.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 2.6 „Оценка на библиотечния фонд“

Средна оценка от студенти по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Индикаторът представлява субективна оценка на условията за ползване на библиотеките и съпътстващите услуги, както и качеството на наличния библиотечен фонд, без да са включени електронните библиотеки и бази данни. Стойността на индикатора е получена като са осреднени оценките на интервюираните по университет и професионално направление. Студентите са дали оценка по 5-степенна скала. След това данните са преобразувани в оценки от 2 до 6.

За разлика от предходните два индикатора, които оценяват размера на библиотеките, субективната оценка на студентите оценява обслужването, което получават потребителите на тези библиотеки, което е важна част от достъпа и удобството при ползване на библиотеките. Оценява се също и качеството на предлаганите библиотечно-информационни единици.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 2.7 „Информационно обезпечаване“

Брой международни бази данни, за които висшето училище е абонирано.

Индикаторът посочва броя международни бази данни, за които висшето училище е абонирано. Данните са предоставени от самите висши училища. Електронните библиотеки и бази данни се отличават значително по брой и актуалност на включените издания. В обхвата и цените на абонаментните планове също има значителни разлики. В този смисъл броят на базите данни, за които съответното висше училище има абонамент е индикатор, който не дава пълна представа за достъпа до електронни издания, който получава един студент, но все пак може да служи за ориентир. За това издание на рейтинговата система на висшите училища нямаше възможност да бъде направен по-задълбочен анализ на параметрите на достъпа и обема на базите данни, за които са закупени абонаменти.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 2.8 „Наличие на работещ кариерен център“

Оценка на студентите, измерена по скала от 0 до 100.

Индикаторът посочва дялът на студентите от общия брой студенти, които заявяват, че са ползвали услугите на кариерния център в своето висше училище или поне са чували за такъв. Стойността на индикатора се получава като броят на тези студенти се раздели на общия брой интервюирани по университет и професионално направление. Във висшите училища, в които кариерният център не е активен този дял е много нисък, а във висшите училища, в които няма кариерен център този дял е 0%. Сред студентите, които са ползвали услугите на кариерния център има и такива, които заявяват, че не са доволни.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 2.9 „Учебна площ на студент“

Квадратни метри учебна площ във висшето училище на един студент.

Индикаторът представлява квадратни метри учебна площ във висшето училище на един студент. Данните са за разгърнатата площ на сградите, в които се намират помещенията за обучение - аудитории и лаборатории. В индикатора не се отчита площта на опитните полета, с които разполага висшето училище.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Група 3. „Научноизследователски процес“

Индикатор 3.1 „Статии в научни списания“

Брой статии в научни списания по международната база данни SCOPUS за периода 2005 - 2009 г.

Индикаторът показва броя публикации в реферирани научни списания по университет и професионално направление според международната база данни SCOPUS. Данните от SCOPUS са по университети и научни области за периода 2005-2009 г. На всяка научна област съответстват едно или няколко професионални направления. Броят статии за дадено професионално направление е равен на броя статии за научната област, към която то принадлежи.

Броят публикации е един от възможните косвени индикатори за обема на научната продукция. Всъщност в неприложните дисциплини публикуването е основен продукт - "Publish or perish." („Публикувай или изчезни.“) казва една крилата фраза в англоезичния академичен фолклор. Изискването публикациите да са направени в реферирани списания пък представлява гаранция за покриването на минималните академични стандарти за качество на продукцията.

Източник на информация: Международна библиографска база данни SCOPUS.

Индикатор 3.2 „Брой издадени книги на преподавател“

Брой публикувани книги в България и в чужбина на щатен преподавател.

Този индикатор показва броя издадени книги в България или чужбина на щатен преподавател в професионалното направление спрямо броя на всички щатни преподаватели в него. Данните са за календарната 2009 г. В този индикатор няма допълнителна спецификация, която да определя някакво минимално допустимо качество на публикацията. Освен това данните не са от независим източник (каквото е базата данни SCOPUS например). Нашата препоръка е този индикатор да се ползва само в комбинация с други индикатори от групата научноизследователски процес.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 3.3 „Индекс на цитируемост“

Индекс на цитируемост по международната база данни SCOPUS.

Индикаторът показва цитируемостта според международната база данни SCOPUS за периода 2005-2009 г. Индексът на цитируемост на SCOPUS използва специфичен измерител на влиянието на публикациите, известен като „h индекс“ или индекс на Хирш по името Джордж Хирш от Калифорнийския университет - Сан Диего, който го е разработил. Един учен, изследователска група или университет има индекс h, ако h от броя на неговите/нейните/техните статии (NP) са цитирани поне h-пъти всеки, а другите (NP – h) статии са цитирани по-малко от h-пъти всеки.

Източник на информация: Международна библиографска база данни SCOPUS.

Индикатор 3.4 „Преподаватели, участващи в проекти на ФНИ“

Процент (от 0 до 100) на щатните преподаватели, участващи в научноизследователски проекти на Фонд "Научни изследвания", от общия брой щатни преподаватели.

Индикаторът показва делът на щатните преподаватели в проценти, участващи в проекти на Фонд „Научни изследвания“ към МОМН, ЕФС, МЗ. Данните са за календарната 2009 г. по университет и по професионално направление. Целта на този индикатор е да измери степента на участие на преподавателите в научни проекти. Висшите училища могат да имат и научни проекти, финансирани от други източници в България или техни преподаватели да участват в научни проекти, ръководени от други български организации. На ниво дефиниция е трудно да бъдат разграничени научноизследователските проекти от други инициативи. Участието в проекти към ФНИ предлага ясна дефиниция и лесна проверимост на информацията, което беше причината да го изберем за основа на индикатора.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 3.5 „Преподаватели, участващи в международни научни проекти“

Процент (от 0 до 100) на преподавателите, участващи в международни научноизследователски проекти, от общия брой щатни преподаватели.

Индикаторът показва делът на щатните преподаватели в проценти, участващи в международни научноизследователски проекти. Данните са за календарната 2009 г. по университет и по професионално направление. Индикаторът е подобен на предходния, но измерва участието в международни научноизследователски проекти.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 3.6 „Международен научен обмен“

Брой специализации в чужбина с продължителност над 1 месец на един щатен преподавател.

Индикаторът измерва броя специализации в чужбина с продължителност над 1 месец, които се падат на един щатен преподавател. Данните са за календарната 2009 година по професионално направление и по университет. Мобилността на преподавателите е един от косвените индикатори за актуалността, конкурентоспособността и широтата на техния академичен и професионален опит.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 3.7 „Участие на студенти в НИД“

Процент от анкетираните студенти (от 0 до 100), заявили, че са участвали в научноизследователска дейност.

Индикаторът показва процентът от анкетираните студенти по университет и професионално направление, заявили, че са участвали в научноизследователска дейност по време на следването си. Участието в НИД е основен инструмент за по-доброто овладяване и за създаване на умения за практическо прилагане на получените теоретични знания. Очакването е, че студентите, участвали в НИД ще са много по-добре подготвени да работят след завършването си в своята професионална област с по-малко допълнително обучение и по-кратък срок на адаптация. Участието в проекти освен това развива ключови умения за екипна работа, които са много важни както в съвременната научноизследователска дейност, така и в повечето професии.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 3.8 „Качество на НИД“

Оценка от преподаватели за научноизследователската дейност, измерена в точки от 0 до 100.

Индикаторът представлява оценка, дадена от преподаватели за научноизследователската дейност в тяхното висше училище, сравнена с научноизследователската дейност в други висши училища. Преподавателите двата своята преценка дали научноизследователската дейност в тяхното висше училище по тяхната специалност, сравнена с другите висши училища е на по-високо ниво, на същото или на по-ниско ниво. Агрегираните отговори са превърнати в балансова стойност, която след това е преобразувана в точки от 0 до 100. Нула (0) е най-ниската оценка, която би се получила ако всички преподаватели бяха единодушни, че качеството на научноизследователската дейност в тяхната специалност е на по-ниско ниво отколкото в повечето други ВУ. Сто (100) е най-високата оценка, която би се получила ако всички преподаватели бяха единодушни, че качеството на научноизследователската дейност в тяхната специалност е на по-високо ниво отколкото в повечето други ВУ.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 3.9 „Привлечени средства за НИД на преподавател“

Размер на допълнителните средства (извън държавната субсидия), привлечени годишно за научноизследователска дейност на щатен преподавател (в лева).

Индикаторът показва размера на допълнителните средства в лева, извън държавната субсидия целево отпуснатата за НИД по Наредба №9 , привлечени годишно за научноизследователска дейност на щатен преподавател. Това са средствата, привлечени за НИД от източници като Фонд "Научни изследвания" на MOMH, участие в проекти, международни проекти по рамковите програми за научни изследвания на ЕС, дарения и др. Данните са за календарната 2009 г. и са предоставени от висшите училища. Индикаторът измерва активността на висшето училище (съответно – на преподавателите, докторантите и студентите) в привличането на допълнително финансиране за научноизследователска дейност, както и размера на това финансиране. Той може да се интерпретира като индикатор за научен капацитет и конкурентоспособност в научноизследователската сфера.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 3.10 „Средства за НИД“

Общ размер на средствата за научноизследователска дейност, включващ държавната субсидия и привлечените от ВУ допълнителни средства (в хиляди лева).

Индикаторът показва общият размер на средствата за научноизследователска дейност в хиляди лева за календарната 2009 г., включващ държавната субсидия и привлечените от ВУ допълнителни средства. Индикаторът измерва общият потенциал на висшето училище да финансира научноизследователска дейност. Той е силно зависим от размера на висшето училище и илюстрира факта, че най-скъпите научноизследователски проекти като правило изискват определен институционален мащаб.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 3.11 „Средства за НИД на студент“

Размер на средствата за научноизследователска дейност, включващ държавната субсидия и привлечените от ВУ допълнителни средства на студент (в лева).

Индикаторът представлява средствата за научноизследователска дейност, включващ държавната субсидия и привлечените от ВУ допълнителни средства, претеглени според броя на студентите – т.е. числителят на този индикатор е резултата от предходния индикатор (36), а в знаменателя е броят на всички студенти във всички форми на обучение. Данните са за календарната 2009 г. и са предоставени от висшите училища. Целта на този претеглен индикатор е да балансира частично ефекта от мащаба в предишния индикатор и да открие онези от по-малките университети, които са успели да разгърнат достатъчно голяма за мащаба си научна дейност.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 3.12 „Обучение на докторанти в професионалното направление“

Брой акредитирани специалности за обучение на докторанти в професионалното направление.

Индикаторът показва броя на акредитираните докторантски специалности, които съответстват на дадено професионалното направление във висшето училище. Класификацията на докторантските специалности е според научни области, докато професионалните направления са обединени в области на висшето образование. Двете класификации не се припокриват напълно, поради което за целите на рейтинговата система на висшите училища се наложи да бъде разработена специална схема за съответствие на акредитираните научни (докторантски) специалности към професионалните направления във висшето образование.

Източник на информация: Национална агенция за оценяване и акредитация

Индикатор 3.13 „Обучение на докторанти във висшето училище“

Брой акредитирани специалности за обучение на докторанти във висшето училище.

Индикаторът оценява потенциала на висшето училище да надгражда над магистърските програми и да обучава докторанти. Докторската степен (PhD), която е на границата между образователните и научните степени става все по-разпространена във висшето образование в развитите страни. В този смисъл способността на висшите училища да подържат докторантски програми е и добър косвен измерител за потенциала на преподавателския състав, задълбочеността на научноизследователската дейност и бъдещата конкурентоспособност.

Източник на информация: Национална агенция за оценяване и акредитация.

Индикатор 3.14 „Съотношение преподаватели / докторанти“

Брой докторанти на 100 хабилитирани щатни преподаватели във висшето училище.

Индикаторът показва колко докторанти се падат на всеки 100 хабилитирани щатни преподаватели във висшето училище. Индикаторът показва капацитета на преподавателския състав да поддържа докторантски програми. Това е един от преките измерители за научния потенциал на преподавателския състав и на висшето училище като цяло.

Източник на информация: Информационна база данни за висшето образование към МОМН. Данните се актуализират два пъти в годината.

Група 4. „Социално-битови условия“

На пръв поглед социално-битовите условия не са свързани с мисията и основната дейност на висшите училища. Но всъщност те са важен компонент от конкурентоспособността на висшите училища и способността им да привличат студенти. Дори висшите училища, разположени в големи градове и гъсто населени агломерации не могат да разчитат само на студенти от близки

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

населени места. В този смисъл настаняването на студентите е много важна част от образователната услуга. Достъпността на места за хранене в близост до учебните корпуси пък е част от удобството в организацията на учебния процес. В България тези услуги се предлагат в студентски столове и общежития, като организацията им непрекъснато се променя и модернизира. В някои случаи тези услуги отмират в организирания си вид и се предлагат само на свободния пазар.

В групата за социално-битовите условия е включен и индикатор за отпускните стипендии. Стипендиите са част от политиката за увеличаване на достъпа до висше образование по различни критерии – социални критерии или високи академични постижения.

Индикатор 4.1 „Стипендии“

Процент (от 0 до 100) на студентите, получаващи стипендия.

Индикаторът показва процентът на студентите на редовно обучение, които получават стипендии от всички студенти редовно обучение. Данните са за академичната 2008/2009 г. Възможността за получаване на стипендия е несъмнено важен критерий за избор на висше училище. В някои случаи, при дефицит на ресурси, това може да стане дори основен критерий, който да получи приоритет пред академичните и професионалните аргументи.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г.

Индикатор 4.2 „Студентски общежития“

Брой леглодни на студент за академична година.

Индикаторът показва броя леглодни, които се падат средно на студент за академична година. В знаменателя на индикатора са включени всички студенти от всички образователно-квалификационни степени и форми на обучение (професионални бакалаври, бакалаври, магистри и докторанти) – както ползващите общежитие, така и тези, които не са ползвали. Индикаторът е за академичната 2008/2009 г. Индикаторът показва достъпността на общежитията за съответното висше училище. Колкото по-висока е стойността на индикатора, в общия случай, толкова по-голяма е вероятността за един кандидат-студент да намери място в общежитие.

Източник на информация: Данни, предоставени от висшите училища в периода април – септември 2010 г. и справка от „Студентски столове и общежития“ – ЕАД за учебната 2008/2009 г.

Индикатор 4.3 „Удовлетвореност от социално-битовите условия“

Средна оценка на студентите за удовлетвореност от социално-битовите условия във ВУ по скала от 2 (Слаба) до 6 (Отлична).

Индикаторът представлява осреднена оценка на студентите за удовлетвореност от социално-битовите условия във ВУ по скала от 2 (слаба) до 6 (отлична). Оценката за социално-битовите условия включва оценка за наличните спортни съоръжения, студентски столове и общежития, здравни услуги и грижи, клубове за свободно време и общуване. Удовлетвореността на

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшето училище в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

студентите от социално-битовите условия е най-добрият измерител за качеството на предлаганите услуги.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Група 5. „Престиж“

Престижът на висшето училище показва до каква степен то се ползва с добра репутация сред обществеността като цяло и сред специфични групи, заинтересовани от качеството на висшето образование като студентите, преподавателите, някои категории работодатели (особено тези, които се нуждаят от висококвалифициран труд). Голямото търсене обикновено позволява на висшето училище да подбира най-добрите измежду кандидат-студентите, което превръща входното ниво на студентите в друг индикатор за престиж.

Индикатор 5.1 „Среден успех от дипломата за завършено средно образование“

Среден успех от дипломата за завършено средно образование.

Индикаторът показва осреднената стойност на средния успех от дипломата на всеки студент, записан в дадено професионално направление в даден университет. Средният успех от дипломата на приетите студенти показва конкуренцията, на която е изложен кандидат-студента в определено висше училище и съответно – шансовете му да бъде приет в него. Големият брой кандидати с високи постижения в училище показва и степента на привлекателност на висшето училище, която е функция на престижа му – кандидат-студентите още не са имали възможност да натрупат личен опит и впечатления за предимствата и недостатъците на висшето училище разчитат на разнообразни други източници, които до голяма степен отразяват образа (имиджа) на висшето училище в обществото. Настоящата рейтингова система също се нарежда сред тези източници.

Източник на информация: Информационна база данни за висшето образование към МОМН. Данните се актуализират два пъти в годината.

Индикатор 5.2 „Престиж сред студентите“

Престиж сред студентите, измерен по скала от 0 до 100.

Индикаторът отразява субективната преценка на студентите за това, кои три български висши училища, различни от тяхното, осигуряват най-добро образование в тяхната специалност или професионално направление. Преценката на студентите е показателна за престижа на конкретното професионално направление в съответното висше училище. Например за оценката на професионалното направление „Икономика“ в СУ е претеглена сума на всички студенти, изучаващи икономически специалности от останалите университети, които са посочили СУ сред трите най-добри университети в тяхното професионално направление. При претеглянето е отчетен размера на висшето училище, така че мнението на студентите в малките университети да тежи еднакво с това на студентите в големите университети. Това е необходимо, за да не бъдат ошетени големите университети, тъй като студентите нямат възможност да посочват собствения си университет.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 5.3 „Престиж сред завършилите“

Престиж сред завършилите, измерен по скала от 0 до 100.

Този индикатор се различава от предишния по съвкупността, от която са подбрани анкетираните. В случая са анкетирани хора, получили висшето си образование в различни висши училища по различни професионални направления. За подробности по изчисляването на индикатора виж дефиницията на индикатора „Престиж сред студентите“. Втората разлика е че данните са показателни за висшето училище като цяло независимо от конкретното професионално направление.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 5.4 „Престиж сред преподавателите“

Престиж сред преподавателите, измерен по скала от 0 до 100.

Този индикатор се различава от предходния само по съвкупността, от която са подбрани анкетираните. В случая са анкетирани преподаватели от различните професионални направления на всички висши училища. Оценката от колеги, която на английски е известна като "peer review", е утвърден метод за оценяване на висшите училища и други организации, който се използва и в практиката на много акредитационни органи, включително от Националната агенция за оценяване и акредитация в България. Този индикатор представлява по същество кратка форма на "peer review", базирана на предходния опит и информираност на анкетираните преподаватели, а не на специално проучване. Данните са по висше училище.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 5.5 „Престиж сред работодателите“

Престиж сред работодателите, измерен по скала от 0 до 100.

Този индикатор измерва престижа на различните висши училища сред работодателите. Анкетирана е национално представителна извадка от работодатели от различните сектори на икономиката и различни региони на страната. Работодателите са посочили трите български университета, които подготвят най-добрите специалисти, за нуждите на тяхната сфера на дейност. Оценката на работодатели е един от много важните компоненти от престижа на едно висше училище, който е пряко свързан с шансовете за намиране на работа и получаване на висока за съответната професионална сфера заплата.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 5.6 „Престиж сред общественото мнение“

Престиж сред общественото мнение, измерен по скала от 0 до 100.

Този индикатор измерва престижа на различните висши училища сред обществеността като цяло. Анкетирана е национално представителна извадка от пълнолетното население на

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

страната. Анкетираните са посочили трите най-добри български университета, като индикаторът представя процента на интервюираните, посочили съответния университет сред трите най-добри.

Оценката на общественото мнение в най-голяма степен се доближава до дефиницията за престиж, ако разбираме престижа като „добро име“. В този най-широк смисъл престижът включва естествено и цялата обективна информация и опит, с които различните обществени групи разполагат. При правенето на преценки, хората обикновено не могат да се абстрахират от собствените си знания и лични преживявания. Но престижът като добро име има и един остатъчен компонент, който не е пряко свързан с някакви обективни критерии или факти. Той може да отразява минала история (понякога наричаме това „стара слава“), нагласи и предразсъдъци, мълва (мнения, които се „носят във въздуха“) и други трудно определими наслояванията, които моделират отношението на хората, към дадена институция. Но, така или иначе, дори да има не съвсем ясна дефиниция, престижът има съвсем осезаеми ефекти, които не могат да бъдат пренебрегвани.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Група 6. „Реализация“

Увеличената способност на завършилите висше образование да водят продуктивен живот и да имат по-висок социален статус е един от много важните критерии за постигане на резултати във висшето образование. Немалко икономисти биха казали, че това е най-важният или дори единственият смислен критерий. Без да изпада в крайности, рейтинговата система отчита тези икономически нагласи, които се споделят и от голямата част от обществото, като на индикаторите за реализация е дадена относително голяма тежест.

Реализацията е трудна за дефиниране, но пък най-важните ѝ аспекти са относително лесни за измерване. Едва ли може да се спори сериозно, че доходите на един човек са основен измерител както на пазарната и обществената (ако работи в публичния сектор) оценка на неговия труд, така и на потенциала му да бъде социално активен и да участва в живота на обществото.

Индикатор 6.1 „Осигурителен доход на завършилите“

Среден месечен осигурителен доход на завършилите български ВУ през предходните 3 учебни години.

Индикаторът показва средния осигурителен доход на завършилите висше образование през последните три учебни години. Данните се актуални към месец март 2010 г., по университет и по професионално направление. Осигурителният доход има таван, равен на десеткратния размер на минималната работна заплата. По този начин се губи известна информация за сегмента на хората с най-високи доходи, но тези хора първо не са толкова много като процент от населението и второ – можем спокойно да приемем, че всеки достигнал тавана на осигурителния доход в страната е намерил добра професионална и социална реализация.

Средният осигурителен доход на завършилите по професионални направления за всяко висше училище е получен на базата на данни от МОМН за завършилите през предходните 3 учебни години, съпоставени с данните на НОИ за осигурените лица и размера на осигурителния им доход.

Източник на информация: Национален осигурителен институт

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 6.2 „Безработица сред завършилите“

Процент (от 0 до 100) на официално регистрираните безработни сред завършилите български ВУ през предходните 3 учебни години (с добавен отрицателен знак).

Равнището на безработица сред завършилите по професионални направления за всяко висше училище е получено на базата на данни от МОМН за завършилите през предходните 3 учебни години, съпоставени с данните на НОИ за официално регистрираните безработни сред завършилите по данни на Агенцията по заетостта към март 2010 година. Индикаторът е означен с минус, за да се наблегне на факта, че неговото нарастване показва негативен ефект за разлика от останалите индикатори, при които нарастването показва позитивен ефект.

Безработицата е едно от най-нежеланите социални явления както в личен така и в обществен план. От всяка следваща година образование се очаква да увеличава конкурентоспособността на конкретния човек на пазара на труда. В макроикономически план се очаква образованието да повишава производителността на труда в икономиката и по този начин да увеличава БВП или възможността за повече свободно време при същото равнище на БВП.

При този индикатор има пълно съвпадение на личните и обществените очаквания. По тази причина и поради факта, че информацията е получена от официален регистър, сме придали на безработицата сред завършилите относително голяма тежест сред останалите индикатори. Данните се актуални към месец март 2010 г.,

Източник на информация: Национален осигурителен институт

Индикатор 6.3 „Реализация по специалността“

Процент (от 0 до 100) от работещите на трудов договор сред завършили български ВУ през предходните 3 години, реализирани в област, отговаряща на завършеното професионално направление.

Индикаторът показва процентът от работещите на трудов договор сред завършилите български ВУ през предходните 3 години, реализирани в област, отговаряща на завършеното професионално направление. Показателят е формиран на базата на информация на МОМН за завършилите съответното професионално направление в съответното ВУ през предходните 3 учебни години и данните от Регистъра на трудовите договори на НОИ към март 2010 година. Показателят дава информация за процента на лицата с действащи трудови договори, за които професионално направление, към което се отнася завършената от тях специалност отговаря на упражняваната от тях професия.

Този индикатор измерва до каква степен завършилите използват в работата си това, което са научили по време на следването в университета. Значимото припокриване предполага по-голяма ефективност както на частната, така и на обществената инвестиция в образование. Разбира се има все повече знания, умения и качества, които са универсално необходими и лесно се трансферират от една професия в друга. Сред тях са езиковите, числовите, компютърните, комуникативните, аналитичните знания и умения, като списъкът не е изчерпателен. От друга страна, в отделните професии има и много специфични знания и умения, чието усвояване често изисква най-много ресурси. Нека дадем за пример някой, който е завършил медицина, но работи като администратор. Очевидно част от инвестицията, направена от него и обществото в (много скъпо) образование не се използва съвсем ефективно. Същото важи, и за всички завършили висше образование, които си намират работа, изискваща по-ниска квалификация.

Източник на информация: Национален осигурителен институт

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РеСВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

Индикатор 6.4 „Добих увереност, че ще успея в живота“

Средна оценка на студенти , измерена по скала от 0 до 100.

Този индикатор показва до каква степен студентите са придобили увереност, че ще успеят в живота в резултат от обучението във висшето училище. Индикаторът е пресметнат като балансова стойност от всички отговори, като позитивните отговори (на тези, които изцяло или поне частично са придобили увереност) накланят везните в добрата посока, а негативните (на тези, които изобщо не са придобили увереност или даже са станали още по-неуверени) – в лошата. Накрая резултатът е преобразуван в точки от 0 до 100, като 0 точки би получило висше училище, което е направило всичките си студенти абсолютно неуверени (такова висше училище за щастие няма), а 100 точки – висше училище, чиито студенти до един са станали абсолютно уверени в бъдещето (такова висше училище не е реалистично да очакваме да има). Данните са по университет и по професионално направление.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 6.5 „Създадох важни контакти и приятелства“

Средна оценка на студенти , измерена по скала от 0 до 100.

Този индикатор показва до каква степен студентите са успели да създадат важни контакти и приятелства в резултат от обучението във висшето училище. Индикаторът е пресметнат по същия начин като предходния. Накрая резултатът е преобразуван в точки от 0 до 100, като 0 точки би получило висше училище, в което нито един студент не е създал нито един важен контакт или приятелство, а 100 точки – висше училище, чиито студенти до един са създали важни контакти и приятелства). Данните са по университет и по професионално направление.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

Индикатор 6.6 „Предпочитания на работодателите“

Оценка на предпочитанията на работодателите, измерена по скала от 0 до 100

Индикаторът представлява оценка на предпочитанията на работодателите, измерена по скала от 0 до 100. Работодателите са имали възможност да посочат петте най-предпочитани от тях висши училища, заедно със съответните специалности. Това са висшите училища с специалности, които съответния работодател предпочита да назначи във фирмата или организацията си. Например един работодател може да посочи, че предпочита да назначи юристи от Висшата школа за правни науки и икономисти от Регионалния икономически институт. Изборът на работодателя отразява както търсенето на специалисти с определен тип образование, което се определя от профила на фирмата или организацията, така и предпочитанието на работодателя към определено висше училище, което се определя от неговото мнение за съответното висше училище. И в двата случая заявеното предпочитание на работодателя представлява интерес за студентите и кандидат-студентите, които търсят да увеличат шансовете си за добра професионална реализация. Данните са по университет и по професионално направление.

Източник на информация: Социологическо проучване, проведено в периода април - юни 2010 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 – 2013 г.

ДИРЕКЦИЯ „ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ“
„Разработване на рейтингова система за висшите училища в Република България (РесВУ_БГ)“

Консорциум «ИОО- МБМД –С»
София 1000 ул. «Солунска» № 56

